

פרשת שמעוני

רתיעה לעומת פיזיות

פרשת מות נדב ואביהוא ממחישה שני מודלים שונים של מנהיגות. היום השמיני להקמת המשכן היה אמור להיות יום של שמחה, אך שני בניו של אהרן הקריבו אש זרה ונענשו במוות.

הפרשה מציגה שתי גישות להנהגה: **אהרן**, שהתמהמה בכניסה לתפקידו, ו**נדב ואביהוא**, שנהגו בפזיזות.

אהרן נרתע מתוך ענווה וחשש מהתפקיד הגדול שהוטל עליו, ונזקק לעידודו של משה: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן: קִרְבָּה אֶל הַמִּזְבֵּחַ וְדַרְשׁוּ חֻמִּים שֶׁאֶהְרֹן הֵיכֵס תַּחֲלִילָה לְהִתְקַרֵּב וּמֹשֶׁה זִירְזֹו "לִכְךָ נִבְחַרְתָּ". יש אומרים שהתבייש מפני חטא העגל, אחרים סבורים שחש יראה מהתקרבות לשכינה, ויש הטוענים שנרתע מקבלת תפקיד עצמאי.

לעומתו, **נדב ואביהוא גילו להיטות יתר, חיפזון וחוסר הבנה של תפקיד הכהונה**, דבר שהוביל למעשה בלתי רצוי. חז"ל מונים סיבות לחטאם: שתיית יין, גאווה, חוסר התייעצות במשה, ושאיפה לכוח. הם ראו בכהונה מקום להפגנת יוזמה אישית, בדומה לנבואה, אך טעו בהבנת מהות תפקידם, הדורש דיוק וציותנות מוחלטת.

ההבדל בין אהרן לבניו מדגיש את הצורך באיזון בין זהירות לנחישות, בין ענווה ללקיחת אחריות. **מנהיגים צריכים להבין את**

מגבלותיהם, להקשיב, להתייעץ ולפעול בזהירות, מבלי לאבד את תחושת השליחות. הפרשה מדגישה **כי למנהיגות נדרשת הבחנה ברורה בין יצירתיות ואחריות, בין יוזמה לתשומת לב לפרטים**. סיפורי אהרן ובניו משמשים תמרור אזהרה למנהיגים בכל תחום, וממחישים את החשיבות שבהכרה במגבלות האישיות, במילוי תפקיד על פי הכללים ובזהירות מתמדת.

אהרן, היסס בתחילה לקבל את תפקיד הכהונה הססנות זו משקפת את הפחד מהאחריות הכבדה, מהעומס ומהביקורת הכרוכה במנהיגות. גם מנהיגים תנ"כיים כמו משה, ישעיהו וירמיהו, חששו בתחילת דרכם, אך הבינו שלמען השליחות עליהם להתגבר על חששותיהם ולומר "הנני".

מן העבר השני, נדב ואביהוא, מיהרו יתר על המידה לקחת את המושכות לידיהם, פעלו על דעת עצמם והקריבו "אש זרה", מה שהוביל לאסונם. דחף זה מייצג אנשים הסבורים כי הם יכולים להנהיג טוב יותר מכולם, אך חסרים הבנה עמוקה במורכבות המציאות.

מעובד מתוך האתר של הרב זקס וספריי השונים
לקריאה בהרחבה סרקו את הברקוד

מנהיגות - מודל לחקי

בין ענווה לביטחון

מנהיגים נלהבים מדי, או בטוחים בעצמם יתר על המידה, עלולים להזיק. בטרם נעשו מנהיגים, פירשו את המאורעות מזווית הראייה שלהם. הם לא הבינו שמנהיגות כרוכה בהתייחסות לזוויות ראייה רבות, ובתמרון בין שלל השקפות עולם וקבוצות אינטרס.

אין פירוש הדבר שהמנהיג צריך לנסות להשביע את רצון הכול. אלה העושים כך נידונים שלא להשביע את רצונו של איש. ובכל זאת, מנהיג צריך להתייעץ וצריך לשכנע. לא פעם הוא נדרש לכבד תקדימים או מסורת של מוסד זה או אחר. עליו לדעת בדיוק מתי לנהוג כפי שנהגו מנהיגים קודמים ומתי לא. כל אלה מחייבים שיפוט מחושב. לא היסחפות פראית בלהט הרגע.

זכורה הערתו המפורסמת של הנשיא הראשון חיים ויצמן, שהוא עומד בראש מדינה ובה מיליון נשיאים. מנהיגות דורשת איזון בין ענווה לביטחון עצמי, בין חזון ארוך טווח לניהול שוטף, ויכולת להתגבר על ספקות תוך כדי קבלת החלטות מושכלות.

לשרת כמנהיג

אם רצוננו לעשות גדולות ונצורות, אנו חייבים להיות מודעים לשני הפיתויים הללו. **האחד הוא הפחד מפני הגדולה: מי אני? השני הוא השכנוע העצמי בגדולה: מי הם? אפשר לעשות דברים גדולים אם:**

(א) ה"מה" חשוב לנו יותר מה"מי"

(ב) אנו נכונים להקדיש למשימה את מרב מאמצינו בלי לחשוב עצמנו עליונים מזולתנו

(ג) אנו יודעים להתייעץ – ואת זאת לא ידעו נדב ואביהוא לעשות. **אנשים נעשים מנהיגים לא משום שהם גדולים. להפך. הם נעשים גדולים מפני שהם מוכנים לשרת כמנהיגים.**

עקרונות
במנהיגות

נקודה למחשבה

במי תבטחו יותר, במנהיג המהסס להנהיג
או במנהיג המסתער על התפקיד בפזיזות?

האם אחד מן הקצוות הללו משפיע עליכם בתחומי חיים
אחרים, לאו דווקא כשאתם ממלאים תפקיד מנהיגותי?

עקרונות במנהיגות - הרב יונתן זקס | רתיעה לעומת פזיזות

עקרונות בחינוך

ענווה ואחריות מנהיגותית

צוותי חינוך:

- **ענווה מנהיגותית:** כיצד ניתן להתמודד עם מצבים בהם חברי צוות חשים שהם כשירים יותר מהמנהל או מעמיתיהם?
- **אחריות:** כיצד נוכל ליצור סביבת עבודה שמאפשרת לאנשי צוות להתנסות וללמוד מהטעויות שלהם?
- **שאפתנות לצניעות:** איך נוכל ליצור תרבות ארגונית שמעריכה תהליך ולמידה, ולא רק הישגים ותוצאות?

תלמידים:

- **פיתוח מודעות עצמית:** איך תדעו שאתם מוכנים לקחת אחריות בתפקידים משמעותיים בחיים?
- **גישה מאוזנת להנהגה:** מתי כדאי לקחת יוזמה, ומתי עדיף להתייעץ עם אחרים לפני פעולה?
- **למידה מצמיחה:** איך תדעו ללמוד מהכישלונות שלכם ולהפוך אותם לכלים להצלחה?

עקרונות במנהיגות חינוכית - מאיר אביטן בסיוע בינה מלאכותית